Suomen Pysyvä Edustusto Bryssel EUE NEUVOSTORAPORTTI UM2018-01156

Selin Sanna 08.10.2018

Asia
Epävirallinen kauppaministerikokous Innsbruckissa 4.-5.10.2018. Aiheina WTO:n uudistaminen, kauppasuhteet Yhdysvaltojen kanssa ja meneillään olevat EU:n vapaakauppaneuvottelut

Kokous
Epävirallinen kauppaministerikokous 04.10.2018 - 05.10.2018

Epävirallisessa kauppaministerikokouksessa keskusteltiin WTO:n uudistamisesta ja kauppasuhteista Yhdysvaltojen kanssa. Jäsenmaat antoivat laajan tukensa komission ajatuksille molempien aiheiden osalta. WTO:n uudistamisessa toivottiin EU:n aktiivisen johtoroolin jatkumista ja outreach-työtä laajempaan jäsenkuntaan. Tärkeää on pitää sekä Yhdysvallat että Kiina mukana.

Ministerit antoivat tukensa myös KOM:n ajatuksille vapaaehtoisen sääntely-yhteistyön kehittämisestä Yhdysvaltojen kanssa, ensiaskeleena kauppasuhteiden lähentämisessä. Korostettiin läpinäkyvyyden tarvetta ja EU:n kansallisten sensitiivisyyksien huomioonottamista. Autotullien tai mahdollisen autokiintiön uhka ei ole väistynyt. EU:n on oltava valmis vastaamaan mahdollisiin Yhdysvaltojen toimiin.

Ministerilounaalla saatiin myös nopea tilannekatsaus käynnissä oleviin EU:n muihin vapaakauppaneuvotteluihin.

Ohessa toimitetaan eduskunnalle tiedoksi kokousraportti epävirallisesta kauppaministerikokouksesta 4.-5.10. Suomea edusti UKKMI Anne-Mari Virolainen. Ministerikokouksen aiheina olivat WTO:n uudistaminen, kauppasuhteet Yhdysvaltoihin ja tilannekatsaus EU:n käynnissä oleviin vapaakauppaneuvotteluihin.

Avauspuheenvuorossaan Itävallan digitaalisten ja taloudellisten asioiden ministeri Margarete Schramböck korosti kaupan olevan erinomainen keino rakentaa suhteita. Protektionismi ei ole vastaus hyvinvoinnin parantamiseen. Avoimet markkinat, tasapuoliset toimintamahdollisuudet ja taloudellisten kumppanuuksien rakentaminen hyödyttävät meitä kaikkia. Itävallassakin joka toinen työpaikka on riippuvainen kaupasta. EU on solminut viime aikoina kaksi merkittävää taloudellista kumppanuussopimusta: Kanadan ja Japanin kanssa. Monia muita kahdenvälisiä sopimuksia on viimeisteltävänä. Elämme kuitenkin haastavia aikoja. Tärkeää on kommunikoida myös kansalaisille kansainvälisen kaupan tuomasta lisäarvosta ja tukea yrityksiä kansainvälistymisessä. Pääkeskusteluaiheiksi kokoukseen on valittu kauppasuhteet Yhdysvaltoihin ja WTO:n uudistaminen. Molempien aiheiden osalta jäsenmaiden tuki komissiolle on erittäin tärkeää, eikä aikaa ole hukattavissa.

WTO:n uudistaminen

Kauppakomissaari Cecilia Malmström alusti todeten, että sitten viimeisen ministerikeskustelun monet asiat ovat muuttuneet. Yhdysvaltojen yksipuoliset toimet ovat ajaneet WTO:n riitojenratkaisujärjestelmän syvään kriisiin. Yhdysvallat estää edelleen uusien tuomareiden nimittämistä riitojenratkaisun valituselimeen. Jäljellä on vain kolme seitsemästä tuomarista. Tilanne on erittäin huolestuttava. Eurooppa-neuvosto antoi kesäkuussa neuvostolle mandaatin aloittaa toimet WTO:n uudistamiseksi. Heinäkuussa KOM jakoi jäsenmaille uudistusehdotuksensa. WTO ei ole täydellinen, mutta ainoa mitä meillä on. Riitojenratkaisujärjestelmä on WTO:n ydin. Nopeaa toimintaa tarvitaan nyt, jotta WTO voidaan vielä pelastaa. Kriisi on kuitenkin avannut myös mahdollisuuden tuoda WTO-neuvotteluihin perinteisesti kriittisesti suhtautuneet jäsenet takaisin neuvottelupöytään pohtimaan maailman kauppajärjestön tulevaisuutta. Viitteitä kiinnostuksesta WTO:n uudistamiseksi saatiin viimeksi G20-ministerikokouksessa syyskuussa. Monien jäsenten katseet ovat kääntyneet EU:n suuntaan, jolta toivotaan johtajuutta myös jatkossa.

Kolmikantayhteistyössä Yhdysvaltojen ja Japanin kanssa tavoitteena on WTO:n sääntökirjan uudistaminen ja WTO:n kriisin juurisyihin pureutuminen, ml. teollisuustukiin ja teknologiasiirtoihin puuttuminen. Kolmikannassa on keskusteltu myös WTO:n monitorointifunktion parantamisesta, so. läpinäkyvyydestä ja kotimaisten tukien ilmoitusvelvoitteesta. EU on perustanut kahdenvälisen työryhmän myös Kiinan kanssa WTO:n uudistamiseksi. Työryhmä kokoontuu 10.10. ensimmäisen kerran varaministeritasolla.

Mitä tulee laajemmin jäsenkuntaan, niin nähtävissä on yhä kasvavaa halukkuutta WTO:n uudistamiseen. Syyskuussa pidetystä G20-ministerikokouksesta saatiin positiivista viestiä, joka on tarkoitus viedä jatkotyöstettäväksi loppuvuodesta pidettävään G20-päämieskokoukseen. Kanadan aloitteesta kokoontuu maltillisten maiden ryhmä 13 jäsenen ministerikokoukseen Ottawaan 24.–25.10. Komissaari Malmström edustaa EU:ta. KOM:n tavoitteena on Ottawassa kerätä tukea ajatuksilleen valituselimen kriisitilanteen ratkaisemiseksi ja läpinäkyvyyden lisäämiseksi.

Pidemmällä tähtäimellä myös säännönmukaisissa neuvotteluissa on saatava aikaan edistystä. Neuvottelut kalastustuista ovat pisimmällä. Ns. joustavaa multilateralismia käytetään saamaan aikaan tuloksia useanvälisissä neuvotteluaiheissa, joilta haetaan monenvälistä lopputulosta. Näistä lupaavimpana sähköinen kauppa, investointien helpottaminen ja palvelujen kotimainen sääntely. Niin ikään horisontaalisia tukiin ja teknologiasiirtoihin on pureuduttava. Dohan kierroksen (DDA) aiheita ei voida myöskään unohtaa, ml. maatalous.

Jäsenmaat antoivat tukensa KOM:n valitsemalle strategialle ja EU:n johtoroolille. Multilateraalisen sääntöihin pohjautuvan kauppajärjestelmän säilyttäminen on elinehto ja tilanteen paheneminen on pyrittävä pysäyttämään. Jäsenmaat olivat samaa mieltä siitä, että riitojenratkaisun valituselimen pattitilanteen ratkaiseminen on kaikkein kiireellisin tehtävä. Jäsenmaiden kommenteissa keskeisistä huomioon otettavista kysymyksistä lyhyellä aikatähtäimellä nousivat esiin myös teknologian pakkosiirrot, valtiontukia koskevat säännöt, neuvottelujen jatkaminen, kauppaa vääristäviin toimiin puuttuminen, läpinäkyvyys, tasavertaiset toimintaedellytykset, kehitysmaa-statuksen ratkaiseminen, sähköinen kauppa ja PK-yritysten huomioiminen. Kolmikantayhteistyön jatkaminen Yhdysvaltojen ja Japanin kanssa on tärkeää. Myös Kiinan rooli WTO:n modernisoinnissa koettiin keskeiseksi. Niin ikään keskeistä on jatkaa outreach-työtä laajempaan WTO:n jäsenkuntaan.

Suomi antoi vahvan tukensa komission työlle. WTO on syvässä kriisissä ja valituselimen pattitilanteen ratkaisu on nyt tärkein. Dialogin jatkaminen Yhdysvaltojen kanssa on keskeistä. WTO:n asema monenvälisen kauppajärjestelmän keskiössä on palautettava.

Kauppasuhteet Yhdysvaltoihin

PJ-maa alusti, että Juncker-Trump tapaamisessa 25.7. annettu yhteisjulistus toimii nyt kahdenvälisten kauppasuhteiden kehittämisen pohjana. Kyseessä on kaikkien jäsenmaiden yhteinen intressi.

Komissaari Malmström totesi, että Trumpin hallinnon fokuksena säilyy kauppavajeen kaventaminen, kaupan de-globalisointi ja tuotantoketjujen kotiuttaminen. Niin IMF kuin Maailmanpankkikin ovat varoittaneet Yhdysvaltoja sen toimien negatiivisista seurauksista. Vaikutukset näkyvät viime kädessä korkeampina kuluttajahintoina amerikkalaisille.

EU haluaa pitää Yhdysvallat mukana monenvälisessä kauppajärjestelmässä tasavertaisten toimintaedellytysten takaamiseksi. Yhdysvaltojen kanssa on jatkettava dialogia ja yhteisten intressien etsimistä, mutta samalla seisottava tiukkana omien periaatteiden takana. Positiivisen kauppa-agendan löytäminen on mahdollista heinäkuisen Juncker-Trump tapaamisen myötä.

EU pitäytyy tiukasti heinäkuun yhteisjulistuksen tekstissä. Synergioita etsitään aluksi vapaaehtoisessa sääntely-yhteistyössä. Mahdollisia aloja voisivat olla lääkkeet, lääkinnälliset laitteet, kemikaalit, koneet, standardit ja vaatimustenmukaisuuden arviointi. Sääntely-yhteistyössä tullaan kunnioittamaan kansallista lainsäädäntöä, eikä EU:n standardeja tulla heikentämään. Yhteisjulistuksessa mainitun teollisuustuotteisiin rajatun kauppasopimuksen aikaansaaminen vie aikaa. Korkean tason työryhmä jatkaa keskusteluja sopimuksen tarkemmasta katteesta.

EU:n huolena on Yhdysvalloissa meneillään oleva tutkinta autojen tuonnin vaikutuksesta kansalliseen turvallisuuteen. Tutkintaraportin valmistumisen ajankohta ei ole vielä selvillä. Yhdysvaltojen päätavoite on autotuotannon kotiuttaminen. Heinäkuun yhteisjulistuksessa selkeästi todetaan, että osapuolet välttävät asettamasta toisilleen uusia tulleja. Komissio ei kuitenkaan pidä poissuljettuna, etteikö Yhdysvallat esim. autotulleja tai jonkinlaisia kiintiöitä EU:lle asettaisi. EU:n täytyy olla valmis tarvittaessa vastaamaan Yhdysvaltojen toimiin.

Suomi antoi täyden tukensa KOM:lle, todeten sääntely-yhteistyön olevan Suomelle tärkeä aihe. Erityisenä kiinnostuksen kohteena ovat sääntely-yhteistyössä lääkinnälliset laitteet ja koneet (engineering) sekä uusiin teknologioihin liittyvät standardit. Suomi toivottaa tervetulleeksi myös muun yhteistyön Yhdysvaltojen kanssa. Tavoitteena on tasapuolinen sopimus.

KOM:n työlle ja EU:n yhtenäisyydelle antoivat laajasti tukensa kaikki puheenvuoron käyttäneet jäsenmaat. Jäsenmaat korostivat tilanteen eskaloitumisen välttämistä, yhteydenpitoa myös muihin sidosryhmiin Yhdysvaltojen hallinnon ulkopuolella, ml. kongressi, Yhdysvaltojen viimeisimpien Venäjä-pakotteiden vaikutuksen tarkastelua EU:n yrityksiin ja maatalouden pitämistä neuvottelujen ulkopuolella. Kahdenvälisten suhteiden kautta tilannetta voidaan lievittää, mutta todellisiin juurisyihin puuttuminen tulee hoitaa WTO:n piirissä. Sääntely-yhteistyö on hyvä tapa saada konkreettisia tuloksia lyhyellä tähtäimellä. Jäsenmaat olivat huolestuneita autotullien pysymisestä esillä Trumpin puheissa edelleen, vaikka heinäkuun yhteisjulistuksen mukaisesti uusien tullien asettamiselta pitäydytään. Myös tullikysymys teräksen ja alumiinin osalta tulisi ratkaista. Jäsenmaat korostivat myös avointa viestintää kansalaisille ja kansallisille parlamenteille, jotta voitaisiin välttää väärinkäsitykset alusta lähtien. Yhteistyö myös muiden keskeisten kumppaneiden, kuten Japanin ja Meksikon, kanssa on tärkeää.

Lounas (vain ministerit/ delegaatioiden johtajat)

Komissaari Malmström antoi ajanpuutteen vuoksi hyvin nopean tilannekatsauksen EU:n käymiin vapaakauppaneuvotteluihin, todeten Mercosur-neuvottelujen osalta merkittävää edistystä saavutetun, mutta avoimia kysymyksiä olevan vielä jäljellä. Neuvottelut Australian ja Uuden-Seelannin kanssa

ovat alkaneet heinäkuussa hyvin. Neuvotteluja Indonesian kanssa jatketaan säännöllisin neuvottelukierroksin. Neuvottelut Kiinan kanssa investointisopimuksesta jatkuvat, mutta ne vievät vielä aikaa. Käytetyissä puheenvuoroissa painottui Mercosur-tilanne. Toivottiin neuvottelujen nopeaa päätöstä, mutta katsottiin, että sopimuksen sisältö ja tasapuolinen lopputulos ovat aikaa tärkeämpiä.

Suomen edustajat

UKKMI Anne-Mari Virolainen, osp Ilkka-Pekka Similä (TUO-01), diplom.av. Tuuli-Maaria Aalto (UKKMI-00) ja ln Sanna Selin (EUE)

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	Australia, Indonesia, kauppapolitiikka, Kiina, Mercosur, Uusi-Seelanti, vapaakauppa, vapaakauppasopimusneuvottelut, WTO, Yhdysvallat, eduskunnalle tiedottaminen
Hoitaa	**EUE, UM**
Tiedoksi	LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, STM, TEM, TULLI, VM, VNK, VTV, YM